DOMSTOLENS DOM (Anden Afdeling)
6. april 1995 *

I sag C-325/93,

angående en anmodning, som Tribunal du travail de Bruxelles i medfør af EØF-traktatens artikel 177 har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag,

Union nationale des mutualités socialistes

mod

Aldo Del Grosso,

Institut national d'assurance maladie-invalidité,

intervenient

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet (EFT 1971 II, s. 366),

har

* Processprog: fransk.

DOMSTOLEN (Anden Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, F.A. Schockweiler, og dommerne G.F. Mancini og J.L. Murray (refererende dommer),

generaladvokat: W. Van Gerven
justitssekretær: ekspeditionssekretær D. Louterman-Hubeau,

efter at der er indgivet skriftlige indlæg af:

— Aldo Del Grosso ved délégué syndical Daniele Rossini

— Institut national d'assurance maladie-invalidité ved advokat Jean-Jacques Masquelin, Bruxelles

— den italienske regering ved avvocato dello Stato Pier Giorgio Ferri, som befuldmægtiget

— Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved Marie Wolfcarius, Kommissionens Juridiske Tjeneste, og Théophile Margellos, der er udstationeret som national ekspert ved Kommissionens Juridiske Tjeneste, som befuldmægtigede,

på grundlag af retsmøderapporten,

efter at der i retsmødet den 24. marts 1994 er afgivet mundtlige indlæg af Institut national d'assurance maladie-invalidité og af Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 27. april 1994,

afsagt følgende

Dom

1 Ved dom af 17. juni 1993 indgået til Domstolen den 24. juni 1993 har Tribunal du travail de Bruxelles i medfør af EØF-traktatens artikel 177 forelagt en række præjudicielle spørgsmål vedrørende fortolkningen af Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet (EFT 1971 II, s. 366, herefter benævnt »forordning nr. 1408/71«).

2 Spørgsmålene er blevet rejst under en sag, som Union nationale des mutualités socialistes har anlagt mod Aldo Del Grosso, der er italiensk statsborger.

3 Del Grosso udøvede beskæftigelse og var forsikret i Italien fra 1938 til 1946. Han var herefter beskæftiget i Belgien, hvor han var omfattet af den belgiske ordning vedrørende social sikring af arbejdstagere.

4 Efter den 10. januar 1977 at være blevet uarbejdsdygtig oppebar Del Grosso med virkning fra denne dato og et år frem i Belgien ydelser i anledning af sygdom i form af såkaldte indemnités d'incapacité primaire (»foreløbige ydelser ved uarbejdsdygtighed«), og senere ydelser i anledning af invaliditet.

5 Da Del Grosso havde været forsikret i Italien, fremsendte den kompetente belgiske institution, Institut national d'assurance maladie-invalidité (herefter benævnt »INAMI«), en anmodning om invalidepension til vedkommende italienske institution, Istituto nazionale della previdenza sociale (herefter benævnt »INPS«). Efter denne anmodning tilkendte INPS med virkning fra den 1. februar 1978 Del Grosso en invalidepension beregnet på grundlag af artikel 46, stk. 2, litra b), i forordning nr. 1408/71.

6 I perioden 1. november 1978 — 8. marts 1979 forsøgte Del Grosso at genoptage sin beskæftigelse, hvorefter de belgiske myndigheder lagde til grund, at han ikke i denne periode kunne anses for invalid, hvorfor de stillede udbetalingen af de på dette grundlag tilkendte ydelser i bero.

7 Med virkning fra den 9. marts 1979 fik Del Grosso på ny udbetalt ydelser efter den belgiske syge- og invalideforsikringsordning. Der er i sagen uenighed om, fra hvilket tidspunkt Del Grosso ikke længere var omfattet af ordningen vedrørende foreløbige ydelser ved uarbejdsdygtighed og på ny oppebar ydelser i anledning af invaliditet. Del Grosso har anført, at han først med virkning fra den 1. april 1980 oppebar ydelser i anledning af invaliditet, mens INAMI har gjort gældende, at han fik udbetalt sådanne ydelser med virkning fra den 9. marts 1980.

8 Også efter at Del Grosso for anden gang var blevet uarbejdsdygtig, fremsendte INAMI en pensionsanmodning til INPS, som den 12. november 1980 traf en afgørelse, hvori det anførtes, at den italienske invalidepension var blevet udbetalt uden afbrydelser, herunder i den periode, hvor Del Grosso havde genoptaget sin beskæftigelse i Belgien, og at pensionsydelserne i perioden 1. november 1978 — 31. marts 1980 var blevet forhøjet med et tillæg, således at denne pension for Del Grosso nåede op på det italienske minimumspensionsbeløb.

9 På baggrund af disse oplysninger foretog INAMI, ved afgørelse af 23. december 1980, på grundlag af antikumulationsbestemmelserne i den belgiske lov af 9. august 1963 (artikel 70, stk. 2) en fornyet beregning vedrørende de forskellige ydelser, som Del Grosso havde krav på, hvoraf det fremgik, at et beløb på 67 921 BFR var blevet udbetalt ham med urette.

10 Da Del Grosso intet tilgodehavende havde hos INPS, anlagde det pågældende forsikringsorgan, Union nationale des mutualités socialistes, sag ved Tribunal du travail de Bruxelles med påstand om, at Del Grosso tilpligtedes at tilbagebetale de angiveligt fejlagtigt udbetalte ydelser.

11 Del Grosso har anfægtet størrelsen af det skyldige beløb og har navnlig gjort gældende, at det savner grundlag at anvende de belgiske antikumulationsregler i forbindelse med de italienske tillægsydelser, som han oppebar under den anden periode, i hvilken han havde status som foreløbigt uarbejdsdygtig. Del Grosso anfører, at de belgiske antikumulationsregler må vige til fordel for reglerne i artikel 46, stk. 3, i forordning nr. 1408/71.

12 Da den nationale retsinstans har fundet, at tvisten rejser en række fællesskabsretlige fortolkningsproblemer, har den udsat sagen og forelagt Domstolen følgende spørgsmål:

»1) Skal de italienske sociale ydelser, der betegnes 'invalidepension', anses for 'selvstændige' ydelser?

2) Finder artikel 46, stk. 3, i Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere, ... der flytter inden for Fællesskabet, anvendelse i tilfælde af sammenfald af henholdsvis sådanne ydelser — beregnet på grundlag af ordningen med sammenlægning og forholdsmæssig beregning og således, at de månedlige ydelser ved tilkendelse af et tillæg når op på minimumspensionsbeløbet i henhold til den obligatoriske invalide- og alderspensionsordning for arbejdstagere — og belgiske forsikringsydelser i anledning af sygdom og invaliditet (såkaldte 'foreløbige ydelser ved uarbejdsdygtighed')?

3) Skal det nævnte 'tillæg' til den omhandlede italienske invalidepension anses for en erstatning for samme skade som forudsat i artikel 70, stk. 2 — nu artikel 76c, stk. 2, jf. artikel 30, stk. 3, i den belgiske lov af 30. december 1988 — i lov af 9. august 1963 om oprettelse af en obligatorisk syge- og invalidefor-

sikringsordning, som ændret ved artikel 1, nr. 1, i kongelig anordning nr. 19 af 4. december 1978, og dermed for en ydelse af samme art som denne (der dermed kan kumuleres med denne ydelse)?«

Det første spørgsmål

13 Med dette spørgsmål ønsker den forelæggende retsinstans oplyst, hvorvidt den som »invalidepension« betegnede italienske sociale ydelse skal anses for en »selvstændig ydelse« i henhold til artikel 46, stk. 1, i forordning nr. 1408/71.

14 Det fremgår af Domstolens praksis (jf. herved dom af 17.12.1987, sag 323/86, Collini, Sml. s. 5489, præmis 10 og 15, og af 11.6.1992, forenede sager C-90/91 og C-91/91, Di Crescenzo og Casagrande, Sml. I, s. 3851, præmis 20), at der ved en »selvstændig ydelse« skal forstås en ydelse, som er beregnet på grundlag af artikel 46, stk. 1, dvs. en ydelse, hvis størrelse er fastsat på grundlag af den samlede varighed af de forsikrings- eller bopælsperioder, der skal tages i betragtning i henhold til den for den kompetente institution gældende nationale lovgivning, uden at der herved tages hensyn til perioder tilbagelagt efter de lovgivninger i andre medlemsstater, som den pågældende har været omfattet af.

15 Som Del Grosso selv har erkendt det i sit skriftlige indlæg for Domstolen, udsprang hans ret til de italienske ydelser i anledning af invaliditet af, at han havde været omfattet af såvel den italienske som den belgiske ordning, således at denne ret som grundlag havde en anvendelse af ordningen med sammenlægning af forsikringsperioder og forholdsmæssig beregning af ydelser.

16 Det forhold, at de nævnte ydelser senere blev forhøjet med et tillæg, således at ydelsesbeløbet nåede op på minimumsbeløbet i henhold til italiensk lovgivning, er uden sammenhæng med den anvendte beregningsmetode og er derfor uden betydning for, hvorledes ydelserne må kvalificeres.

17 Det første spørgsmål må herefter besvares med, at en ydelse i anledning af invaliditet som den italienske »invalidepension« ikke er en selvstændig ydelse i henhold til artikel 46, stk. 1, i forordning nr. 1408/71, for så vidt ydelsesbeløbet beregnes på grundlag af ordningen med sammenlægning af forsikringsperioder og forholdsmæssig beregning af ydelser.

Det andet spørgsmål

18 Det fremgår af sagen, at den forelæggende retsinstans ved dette spørgsmål i det væsentlige ønsker oplyst, hvorvidt fællesskabsretten er til hinder for en anvendelse af en national antikumulationsbestemmelse i tilfælde, hvor en vandrende arbejdstager i én medlemsstat oppebærer ydelser, der udbetales på grund af uarbejdsdygtighed som følge af sygdom, og samtidig i en anden medlemsstat oppebærer ydelser i anledning af invaliditet, hvis beregningsgrundlag er en sammenlægning af forsikringsperioder og en forholdsmæssig beregning af ydelser, og som forhøjes med et tillæg, således at ydelsesbeløbet til den pågældende når op på et beløb svarende til den nationale minimumspension.

19 Spørgsmålet om, hvorvidt nationale antikumulationsbestemmelser kan finde anvendelse, er reguleret i artikel 12, stk. 2, i forordning nr. 1408/71.

20 I henhold hertil kan bestemmelser i en medlemsstats lovgivning, hvorefter en ydelse skal nedsættes, stilles i bero eller bortfalde, såfremt den ydelsesberettigede samtidig oppebærer andre ydelser, som den pågældende har erhvervet ret til i henhold til lovgivningen i en anden medlemsstat, eller har indtægter på en anden medlemsstats område, bringes i anvendelse over for vedkommende.

21 Der gælder dog visse undtagelser fra dette princip om anvendelse af antikumulationsbestemmelser. Princippet gælder således ikke i tilfælde, hvor den pågældende oppebærer ydelser af samme art i form af ydelser i anledning af invaliditet, alders-

pensionsydelser, ydelser i anledning af dødsfald eller ydelser i anledning af erhvervssygdom, der er fastsat af institutionerne i to eller flere medlemsstater i overensstemmelse med artikel 46, 50 og 51 eller artikel 60, stk. 1, litra b).

22 Ved vurderingen af spørgsmålet om, hvorvidt antikumulationsreglen i artikel 70, stk. 2, i den belgiske lov af 9. august 1963 kan finde anvendelse, må det herefter undersøges, om de pågældende ydelser er af samme art, om der i begge tilfælde er tale om ydelser »ved invaliditet, alderdom, dødsfald (pensioner) eller erhvervssygdom«, og endelig om ydelserne kan anses for fastsat i overensstemmelse med artikel 46, 50 og 51 eller artikel 60, stk. 1, litra b), i forordning nr. 1408/71.

23 Det må således først undersøges, hvorvidt henholdsvis de belgiske »foreløbige ydelser ved uarbejdsdygtighed« og de italienske ydelser er ydelser af samme art.

24 Det bemærkes herom, at det fremgår af Domstolens faste praksis, at sociale sikringsydelser skal anses for at være af samme art, når deres genstand og formål samt beregningsgrundlag og tilkendelsesbetingelser er identiske (jf. herved dom af 6.10.1987, sag 197/85, Stefanutti, Sml. s. 3855, præmis 12).

25 Hvad angår den belgiske ydelse bemærkes, at grundlaget for denne er en forsikringsbegivenheds indtræden, og at ydelsen har til formål at afbøde det økonomiske tab i forbindelse med uarbejdsdygtighed som følge af sygdom. Ydelserne afspejler det løntab, som den pågældende arbejdstager påføres som følge af uarbejdsdygtighed hver arbejdsdag inden for den periode på ét år, der begynder at løbe på tidspunktet for uarbejdsdygtighedens indtræden, og ydelserne beregnes på grundlag af længden af de i Belgien tilbagelagte forsikringsperioder.

26 Hvad angår den grundlæggende italienske ydelse er det ubestridt, at denne er en invalidepensionsydelse, hvis beregningsgrundlag er ordningen med sammenlægning af forsikringsperioder og forholdsmæssig beregning af ydelser. Disse former for ydelser kan derfor ikke anses for at være af samme art som de belgiske ydelser.

27 Det må ligeledes fastslås, at det tillæg til den italienske pension, i henseende til hvilket Del Grosso ikke længere særligt anfægter en anvendelse af de belgiske antikumulationsregler, har til formål at sikre, at den ydelsesberettigede oppebærer et månedligt ydelsesbeløb svarende til minimumspensionen i henhold til italiensk lovgivning. Tillægget repræsenterer således den matematiske forskel mellem henholdsvis den forholdsmæssigt beregnede pensionsydelse, som den pågældende oppebærer, og det i Italien garanterede minimumspensionsbeløb. Ydelsen af tillægget er endvidere uden sammenhæng med den ydelsesberettigedes tilbagelæggelse af forsikringsperioder. Heller ikke tillægget kan herefter anses for at være en ydelse af samme art som den belgiske ydelse.

28 Hvad angår de to yderligere betingelser, der er nævnt ovenfor, bemærkes, at de belgiske »foreløbige ydelser ved uarbejdsdygtighed«, som Del Grosso har oppebåret, er ydelser i anledning af sygdom i form af »kontantydelser«, jf. artikel 19 ff. i forordning nr. 1408/71, der er indeholdt i kapitel 1 i forordningens afsnit III, og at størrelsen af disse ydelser beregnes på grundlag af forordningens artikel 23. Ydelserne er dermed ikke ydelser i anledning af invaliditet, alderspensionsydelser, ydelser i anledning af dødsfald eller ydelser i anledning af erhvervssygdom fastsat i overensstemmelse med artikel 46, 50 og 51 eller artikel 60, stk. 1, litra b).

29 Følgelig er artikel 12, stk. 2, i forordning nr. 1408/71 ikke til hinder for en anvendelse af en national antikumulationsbestemmelse i tilfælde, hvor en vandrende arbejdstager i én medlemsstat oppebærer ydelser, som har til formål at kompensere for et indtægtstab, der skyldes uarbejdsdygtighed som følge af sygdom, og samtidig i en anden medlemsstat oppebærer ydelser i anledning af invaliditet, hvis beregningsgrundlag er en sammenlægning af forsikringsperioder og en forholdsmæssig beregning af ydelser, og som forhøjes med et tillæg, således at ydelsesbeløbet til den pågældende når op på et beløb svarende til den nationale minimumspension.

Det tredje spørgsmål

30 Med dette spørgsmål ønskes en afgørelse fra Domstolen om, hvorledes den italienske ydelse skal kvalificeres i henseende til artikel 70, stk. 2, i den belgiske lov af 9. august 1963.

31 Det bemærkes herom blot, at Domstolen i sin dom af 5. oktober 1978 (sag 26/78, Viola, Sml. s. 1771) har fastslået, at det ved anvendelsen af nationale antikumulationsregler henhører under den forelæggende retsinstans at kvalificere de pågældende ydelser i henhold til national lovgivning, hvorved den forelæggende retsinstans skal tage hensyn til lovvalgsregler, idet de fællesskabsretlige bestemmelser ikke er relevante.

Sagens omkostninger

32 De udgifter, der er afholdt af den italienske regering og Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke erstattes. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN (Anden Afdeling)

vedrørende de spørgsmål, der er forelagt af Tribunal du travail de Bruxelles ved dom af 17. juni 1993, for ret:

1) En ydelse i anledning af invaliditet som den italienske »invalidepension« er ikke en selvstændig ydelse i henhold til artikel 46, stk. 1, i Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet, for så vidt ydelsesbeløbet beregnes på grundlag af ordningen med sammenlægning af forsikringsperioder og forholdsmæssig beregning af ydelser.

2) Artikel 12, stk. 2, i forordning nr. 1408/71 er ikke til hinder for en anvendelse af en national antikumulationsbestemmelse i tilfælde, hvor en vandrende arbejdstager i én medlemsstat oppebærer ydelser, som har til formål at kompensere for et indtægtstab, der skyldes uarbejdsdygtighed som følge af sygdom, og samtidig i en anden medlemsstat oppebærer ydelser i anledning af invaliditet, hvis beregningsgrundlag er en sammenlægning af forsikringsperioder og en forholdsmæssig beregning af ydelser, og som forhøjes med et tillæg, således at ydelsesbeløbet til den pågældende når op på et beløb svarende til den nationale minimumspension.

3) Ved anvendelsen af nationale antikumulationsregler henhører det under den forelæggende retsinstans at kvalificere de pågældende ydelser i henhold til national lovgivning, hvorved den forelæggende retsinstans skal tage hensyn til lovvalgsregler, idet de fællesskabsretlige bestemmelser ikke er relevante.

Schockweiler Mancini Murray

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 6. april 1995.

R. Grass
Justitssekretær

F.A. Schockweiler
Formand for Anden Afdeling